

**EGZAMIN MATURALNY
W ROKU SZKOLNYM 2018/2019**

HISTORIA

POZIOM ROZSZERZONY

FORMUŁA DO 2014

(„STARA MATURA”)

ZASADY OCENIANIA ROZWIĄZAŃ ZADAŃ

ARKUSZ MHI-R1

MAJ 2019

Uwaga: Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania.

Część I

Zadanie 1. (0–1)

Tworzenie informacji.	Interpretowanie treści źródła (III 2 R).
-----------------------	--

Schemat punktowania

- 1 p. – za prawidłowe rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.
0 p. – za odpowiedź błędną lub niepełną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie: Nie

Przykładowe uzasadnienie:

Tukidydes celu historii upatruje w krytycznym poznaniu prawdy o przeszłości [i możliwości w oparciu o jej kryteria osądzania innych faktów]. Według Liwiusz historia ma cel moralizatorski [rolę pouczania historii], daje możliwość „zapomnienia” przez jakiś czas o przykrych wydarzeniach i czerpania sił z przypominania czasów wielkości i świetności.

Zadanie 2.1. (0–1)

Korzystanie z informacji.	Uogólnienie informacji z różnych źródeł w celu rozpoznania wydarzenia (II 5 P).
---------------------------	---

Schemat punktowania

- 1 p. – za prawidłowe rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.
0 p. – za odpowiedź błędną lub niepełną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie: Tak

Przykładowe uzasadnienie:

Cytowany utwór i mapa odnoszą się do bitwy pod Akcjum, ponieważ we fragmencie *Eneidy* jest mowa o bitwie morskiej (pod Akcjum), którą toczy Oktawian z Antoniuszem wspieranym przez jego żonę Kleopatrę, natomiast mapa ilustruje rozmieszczenie flot Oktawiana i Antoniusza pod Akcjum.

Zadanie 2.2. (0–1)

Korzystanie z informacji.	Porządkowanie chronologiczne wydarzeń historycznych (II 1 P).
---------------------------	---

Schemat punktowania

- 1 p. – za prawidłową odpowiedź.
0 p. – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

C

Zadanie 3.1. (0–1)

Korzystanie z informacji.	Uogólnienie informacji z różnych źródeł w celu rozpoznania pań (II 5 P) państwa.
---------------------------	--

Schemat punktowania

- 1 p. – za prawidłową odpowiedź.
0 p. – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

B

Zadanie 3.2. (0–1)

Korzystanie z informacji.	Wykorzystanie uzyskanych informacji do wyjaśnienia skutków zjawiska historycznego (I 2 R).
---------------------------	--

Schemat punktowania

- 1 p. – za prawidłowe wyjaśnienie.
0 p. – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Bracia Cyryl (Konstantyn) i Metody chrystianizowali Słowian [w rycie słowiańskim]. Stworzyli alfabet słowiański (głagolicę) i przetłumaczyli Biblię na język słowiański.

Zadanie 4.1. (0–1)

Korzystanie z informacji.	Uogólnienie informacji z różnych źródeł w celu rozpoznania postaci historycznej (II 5 P).
---------------------------	---

Schemat punktowania

- 1 p. – za prawidłową odpowiedź.
0 p. – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Kazimierz Odnowiciel

Zadanie 4.2. (0–1)

Korzystanie z informacji.	Wykorzystanie uzyskanych informacji do wyjaśnienia przyczyn zjawiska historycznego (I 2 R).
---------------------------	---

Schemat punktowania

- 1 p. – za prawidłowe wyjaśnienie zawierające odwołanie do faktografii.
0 p. – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- Osłabienie państwa po licznych wojnach prowadzonych przez Bolesława Chrobrego.
- Rozchwianie struktur państwa [osłabienie władzy książęcej] po konflikcie Mieszko-Bezprym.
- Niezadowolenie ludności poddańczej ze skali obciążeń wobec kościoła i państwa.
- Najazd Brzetysława [czeskiego księcia]

Zadanie 5. (0–1)

Korzystanie informacji.	Analiza źródła tekstowego (II 1 R).
-------------------------	-------------------------------------

Schemat punktowania

- 1 p. – za prawidłowe wyjaśnienie.
0 p. – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Piotr z Montboissier twierdzi, że starożytni uczeni nie zdołali poznać prawdy, gdyż poszukiwali jej rozumem, a prawda pochodzi od Boga. Bernard z Chartres twierdzi z kolei, że bez poznania osiągnięć uczonych starożytnych nie możliwe byłyby osiągnięcia ówczesnych (średniowiecznych) uczonych.

Zadanie 6. (0–1)

Tworzenie informacji.	Interpretowanie treści źródła (III 2 R).
-----------------------	--

Schemat punktowania

- 1 p. – za prawidłowe wyjaśnienie.
0 p. – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Kościół katolicki odszedł od ewangelicznych źródeł swojego nauczania – Chrystus służył ludziom, natomiast Kościół wymaga, aby mu służono. [Chrystus służył ludziom, dlatego mył nogi swoim uczniom, natomiast papież wymagał, aby władcy świeccy mu służyli].

Zadanie 7.1. (0–1)

Wiadomości i rozumienie.	Analiza i interpretacja źródła statystycznego (II 1 R).
--------------------------	---

Schemat punktowania

- 1 p. – za prawidłowe rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.
0 p. – za odpowiedź błędną lub niepełną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie: Tak

Przykładowe uzasadnienie:

Ceny zboża w Polsce były dużo niższe niż w Europie zachodniej.

Zadanie 7.2. (0–1)

Wiadomości i rozumienie.	Analiza i interpretacja źródła statystycznego (II 1 R).
--------------------------	---

Schemat punktowania

- 1 p. – za podanie dwóch przyczyn.
0 p. – za odpowiedź błędną lub niepełną albo za brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi:

- uprzywilejowana pozycja gospodarcza szlachty [szlachta wyłącznym właścicielem ziemi]
- darmowa siła robocza – pańszczyzna w folwarkach szlacheckich
- folwark głównym punktem produkcji rolniczej
- zagospodarowywanie nieużytków, łąk, lasów pod uprawę
- aktywność gospodarcza szlachty nastawiona na produkcję folwarczną
- zwalnianie szlachty i duchowieństwa od cel wywozowych

Zadanie 8.2. (0–1)

Korzystanie informacji.	Analiza źródła kartograficznego (II 1 R).
-------------------------	---

Schemat punktowania

- 1 p. – za poprawne sformułowanie tytułu zawierające określenie tematu, czasu i przestrzeni.
0 p. – za odpowiedź błędną lub niepełną albo za brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

Wyprawa Stefana Batorego na Rosję w latach 1579-1582.
Wojna Polski z Rosją na przełomie lat 70. i 80. XVI w.

Zadanie 9. (0–2)

Korzystanie z informacji.	Analiza źródła tekstowego (II 1 R).
---------------------------	-------------------------------------

Schemat punktowania

- 2 p. – za podanie nazwy epoki wraz z uzasadnieniem.
1 p. – za podanie nazwy epoki.
0 p. – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

Nazwa epoki: oświecenie

Przykładowe uzasadnienie:

W źródle 1. znajduje się odwołanie do konieczności oparcia wiedzy na rozumie, natomiast w źródle 2. Jest mowa o konieczności wzbudzenia u uczniów potrzeby dociekliwości, dyskusji.

Zadanie 10. (0–1)

Korzystanie informacji.	Analiza źródła tekstowego (II 1 R).
-------------------------	-------------------------------------

Schemat punktowania

- 1 p. – za prawidłowe rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.
0 p. – za odpowiedź błędną lub niepełną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie: nie

Przykładowe uzasadnienie:

W źródle 1. jest mowa o Metternichu, który był kanclerzem Austrii w I poł. XIX wieku, a więc mógł odnosić swoją opinię do powstania listopadowego. Natomiast w źródle 2. jest mowa o skutkach wojny krymskiej, a więc opis dotyczy powstania styczniowego.

Zadanie 11. (0–1)

Korzystanie informacji.	Analiza źródła ikonograficznego (II 1 R).
-------------------------	---

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłowe wyjaśnienie zawierające odwołanie do faktografii.

0 p. – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Rysunek został opublikowany w 1867 roku, a więc po zwycięskiej wojnie Prus z Austrią. Francja ostrzega sąsiada przed kolejnymi planami ekspansji.

Zadanie 12. (0–1)

Korzystanie informacji.	Analiza źródła tekstowego (II 1 R).
-------------------------	-------------------------------------

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłowe rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.

0 p. – za odpowiedź błędną lub niepełną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie: szkoła warszawska

Przykładowe uzasadnienie:

Przedstawiciele warszawskiej szkoły historycznej upatrywali przyczyn upadku Rzeczypospolitej w czynnikach zewnętrznych, tj. w działaniach państw sąsiednich – a tego dotyczy tekst.

Zadanie 13. (0–1)

Wiadomości i rozumienie.	Analiza i interpretacja źródła tekstowego (II 1 R).
--------------------------	---

Schemat punktowania

1 p. – za podanie imienia i nazwiska wraz z uzasadnieniem.

0 p. – za odpowiedź błędną lub niepełną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Imię i nazwisko: Józef Piłsudski

Przykładowe uzasadnienie:

Cytowany tekst jest fragmentem przemówienia J. Piłsudskiego do żołnierzy pierwszej kompanii kadrowej, która w sierpniu 1914 roku wyruszyła z krakowskich Oleandrów do Królestwa Polskiego.

Zadanie 14. (0–1)

Wiadomości i rozumienie.	Analiza i interpretacja źródła ikonograficznego (II 1 R).
--------------------------	---

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłową odpowiedź wraz z uzasadnieniem.

0 p. – za odpowiedź błędną lub niepełną albo za brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

C

Przykładowe uzasadnienia:

- rysunek nawiązuje do współdziałania trzech państw: Niemiec, Włoch i Japonii, których polityka była nastawiona na ekspansję [konflikt światowy, politykę dążącą do postawienia całego świata nad przepaścią];
- rysunek przedstawia trzy państwa militarystyczne: Włochy, Niemcy i Japonię, które w latach 1936–1937 zawarły układy o wzajemnej współpracy i współdziałaniu;
- - 25 X 1936 podpisano układ między Niemcami a Włochami, także w tym samym roku podpisano układ między III Rzeszą a Japonią, do paktu w 1937 przyłączyły się Włochy.

Zadanie 15. (0–1)

Wiadomości i rozumienie.	Analiza i interpretacja źródła tekstowego (II 1 R).
--------------------------	---

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłowe wyjaśnienie.

0 p. – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- Dotychczasowe postawy „opozycyjne” wobec władzy, jak wewnętrzna emigracja itp. zostały zastąpione przez część społeczeństwa jako potrzeba wzięcia spraw w swoje ręce.
- Wszystkie grupy społeczne w sierpniu 1980 roku potrafiły współpracować i wspólnie wystąpić przeciw ówczesnej władzy.
- Dokonano przewartościowania dotychczasowych sposobów myślenia politycznego obracającego się dotychczas wokół osi: praca organiczna – powstanie, [obrona polskości/swojskości].

Część II

Zadanie 16. (0–1)

Wiadomości i rozumienie.	Analiza i interpretacja źródła tekstowego (II 1 R).
--------------------------	---

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłową odpowiedź.

0 p. – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Plebejusze

Zadanie 17. (0–1)

Korzystanie z informacji.	Wskazywanie związków między różnymi dziedzinami życia (II 2 R).
---------------------------	---

Schemat punktowania

1 p. – za prawidłowe wyjaśnienie

0 p. – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- Patrycjusze zgodzili się na ustępstwa wobec ludu, aby uspokoić nastroje społeczne i zapewnić udział ludu w armii.

- Patrycjusze uznali, że bez ludu nie są w stanie obronić kraju przed niebezpieczeństwem.
- W senacie i wśród ludu zwyciężyła potrzeba utrzymania spójności ojczyzny [wobec niepokojów społecznych i zagrożeń zewnętrznych].

Zadanie 18. (0–1)

Korzystanie informacji.	Analiza źródła tekstowego (II 1 R).
-------------------------	-------------------------------------

Schemat punktowania

- 1 p. – za prawidłowe rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.
0 p. – za odpowiedź błędną lub niepełną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie: Nie

Przykładowe uzasadnienie:

Konflikt pomiędzy senatem a ludem trwał nadal, ale przybrał postać rywalizacji personalnych.

Zadanie 19. (0–1)

Korzystanie informacji.	Analiza źródła tekstowego (II 1 R).
-------------------------	-------------------------------------

Schemat punktowania

- 1 p. – za prawidłową odpowiedź.
0 p. – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Bogactwo / pieniądze

Zadanie 20. (0–1)

Korzystanie z informacji.	Wskazywanie związków między różnymi dziedzinami życia (II 2 R).
---------------------------	---

Schemat punktowania

- 1 p. – za prawidłowe wyjaśnienie.
0 p. – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Wraz ze zmianami w hierarchii społecznej pojawiły się nowe kryteria oceny człowieka, np. wykształcenie, zapobiegliwość, zaradność.

Zadanie 21. (0–1)

Wiadomości i rozumienie.	Analiza i interpretacja źródła tekstowego (II 1 R).
--------------------------	---

Schemat punktowania

- 1 p. – za prawidłową odpowiedź.
0 p. – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Uwłaszczenie chłopów

Zadanie 22. (0–1)

Wiadomości i rozumienie.	Analiza i interpretacja źródła tekstowego (II 1 R).
--------------------------	---

Schemat punktowania

- 1 p. – za prawidłowe wyjaśnienie.
0 p. – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Pozycja społeczna nadal zależy od archaicznych kryteriów rodowych, tytułów czy bogactwa, a pomija się kryteria oparte na zasługach wynikających z własnej pracy.

Zadanie 23. (0–1)

Wiadomości i rozumienie.	Analiza i interpretacja źródła tekstowego i statystycznego (II 1 R).
--------------------------	--

Schemat punktowania

- 1 p. – za prawidłowe rozstrzygnięcie wraz z uzasadnieniem.
0 p. – za odpowiedź błędną lub niepełną albo za brak odpowiedzi.

Prawidłowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie: Tak

Przykładowe uzasadnienie:

Oba źródła mówią o przemieszczaniu się ludności ze wsi [bezrobotnej, „zbędnej”] do powstających fabryk w mieście w związku z dokonującą się rewolucją przemysłową.

Zadanie 24. (0–1)

Wiadomości i rozumienie.	Analiza i interpretacja źródła tekstowego (II 1 R).
--------------------------	---

Schemat punktowania

- 1 p. – za prawidłowe wyjaśnienie.
0 p. – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Zdaniem autora rewolucyjny charakter XIX wieku polegał na rzeczywistej zmianie warunków życia ogromnych mas ludzi.

Zadanie 25. (0–1)

Wiadomości i rozumienie.	Analiza i interpretacja źródła tekstowego (II 1 R).
--------------------------	---

Schemat punktowania

- 1 p. – za prawidłowe wyjaśnienie.
0 p. – za odpowiedź błędną albo za brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Zdaniem autora życie w mieście gwarantowało wyższy standard życia, oznaczało awans społeczny.

Część III

Zadanie 26. (0–20)

Wiadomości i rozumienie. Korzystanie z informacji. Tworzenie informacji.	Tworzenie dłuższej wypowiedzi pisemnej na zadany temat (I–III R).
--	---

Ocenianie zadania rozszerzonej odpowiedzi z historii polega na przyporządkowaniu wypracowania do jednego z czterech poziomów. Wypracowanie, które nie spełnia wymogów poziomu I, jest oceniane na 0 punktów.

Zdający otrzymuje za zadanie rozszerzonej odpowiedzi maksymalnie 20 punktów, jeżeli napisał wyczerpującą, logiczną i spójną pracę, poprawną pod względem merytorycznym i językowym.

Istotne znaczenie ma poprawność informacji podanych przez zdającego w wypracowaniu. Zamieszczenie informacji niezwiązanych z tematem oraz błędy merytoryczne wpływają na obniżenie punktacji. Jeżeli w pracy zostały zawarte informacje świadczące o zupełnym braku zrozumienia omawianego tematu to wypracowanie oceniane jest na 0 punktów.

Temat I

Scharakteryzuj przemiany społeczno-gospodarcze na ziemiach polskich w okresie rozbicia dzielnicowego.

Kryterium szczegółowe dla poszczególnych poziomów	Punkty
<u>I poziom</u> Zdający poprawnie umiejscowił temat w czasie (XII–XIV w.) i przestrzeni. Podał kilka faktów niekoniecznie uporządkowanych dotyczących organizacji i struktury społecznej np. określenie świadczeń, zmiana w układzie przestrzennym wsi, miasta, samorząd.	1–5
<u>II poziom</u> Zdający przedstawił w ujęciu statycznym faktografię związaną z tematem. Opisał niektóre przyczyny i skutki przedstawionego zagadnienia np.: kolonizacja na prawie niemieckim, uprawnienia sądowe samorządów. Poprawnie użył i zastosował terminologię historyczną, np.: zasadźca, immunitet, prawo magdeburskie, przywileje handlowe, cechy. Podjął próbę sformułowania wniosków.	6–10
<u>III poziom</u> Zdający przedstawił zagadnienie w syntetycznej formie, dokonując trafnej i celowej selekcji faktów, które świadczą o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii (np. kształtowanie się stanów, struktura społeczna miasta), ze zrozumieniem posłużył się terminologią historyczną. Przedstawił zagadnienie w ujęciu dynamicznym. Dostrzegł złożoność zjawisk historycznych. Sformułował wnioski i podjął próbę oceny.	11–15
<u>IV poziom</u> Zdający wszechstronnie zanalizował problem, wyjaśniając przemiany społeczne i gospodarcze na ziemiach polskich w okresie rozbicia dzielnicowego. Wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty: polityczne, społeczno-gospodarcze kulturowe oraz powiązania między nimi. Świadomie i trafnie odniósł się do różnych ocen historiografii (J. Topolski, W. Kula, H. Samsonowicz). Sformułował wnioski i podsumował rozważania.	16–20

Temat II

Scharakteryzuj przemiany społeczno-gospodarcze w Polsce w latach 1944–1956.

Kryterium szczegółowe dla poszczególnych poziomów	Punkty
<u>I poziom</u> Zdający poprawnie umiejscowił temat w czasie i przestrzeni. Podał kilka faktów niekoniecznie uporządkowanych dotyczących przemian społeczno-gospodarczych w Polsce np.: straty społeczne w wyniku wojny, budowa socjalizmu.	1–5
<u>II poziom</u> Zdający przedstawił w ujęciu statycznym faktografię związaną z tematem. Opisał niektóre przyczyny i skutki przedstawionego zagadnienia np.: reforma rolna, gospodarka planowa. Poprawnie zastosował terminologię historyczną, np.: industrializacja, kolektywizacja. Podjął próbę sformułowania wniosków.	6–10
<u>III poziom</u> Zdający przedstawił zagadnienie w syntetycznej formie, dokonując trafnej i celowej selekcji faktów, które świadczą o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii. Przedstawił zagadnienie w ujęciu dynamicznym. Dostrzegł złożoność zjawisk historycznych np. zagospodarowanie ziem zachodnich, zmiana struktury społecznej, rozbudowa przemysłu ciężkiego. Sformułował wnioski i podjął próbę oceny.	11–15
<u>IV poziom</u> Zdający wszechstronnie zanalizował problem przemian społeczno-gospodarczych w Polsce do 1956 roku. Wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty oraz powiązania między nimi. Świadomie i trafnie odniósł się do różnych ocen historiografii (A. Friszke, A. Paczkowski, W. Roszkowski, M. Zaremba). Sformułował wnioski i podsumował rozważania.	16–20